

**KAIP APMOKESTINAMOS 2016 METŲ IR VĒLESNIŲ MOKESTINIŲ LAIKOTARPIŲ
FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN IR/ARBA
IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMOS**

TURINYS

1. ĮVADAS

2. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ SĄVOKŲ APIBRĖŽIMAI

3. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN IR IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMŲ APSKAIČIAVIMAS

4. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ IR IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ ĮSIGIJIMO KAINOS NUSTATYMAS

4.1. Kokia finansinių priemonių ir išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina, jeigu jos buvo įsigytos pirkimo būdu?

4.2. Kokia finansinių priemonių ir išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina, jeigu jos buvo įgytos paveldėjimo būdu?

4.3. Kokia finansinių priemonių ir išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina, jeigu jos įgytos dovanojimo būdu?

4.4. Kokia finansinių priemonių (akcijų, dalių, pajų) įsigijimo kaina, kai laikoma, kad šios finansinės priemonės parduodamos vieneto likvidavimo atveju?

4.5. Kokia akcijų (dalių, pajų), įsigijimo kaina, jeigu šios finansinės priemonės gautos vieneto reorganizavimo metu mainais į įsigyjamojo vieneto akcijas (dalis, pajus)?

4.6. Kokia akcijų, įsigijimo kaina, jeigu jos buvo įgytos didinant vieneto įstatinį kapitalą?

4.7. Kokia finansinės priemonės, gautos už nekilnojamąjį turtą, į kurį nuosavybės teisė gyventojui atkurta pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą, įsigijimo kaina?

4.8. Kokia finansinių priemonių įsigijimo kaina, kai nėra galimybės objektyviai pagrįsti keliais sandoriais įgytų vienuarūšių finansinių priemonių įsigijimo kainos?

5. PAJAMŲ MOKESČIO LENGVATOS TAIKYMAS (GPMĮ 17 STRAIPSNIO 1 DALIES 30 PUNKTAS)

6. DUOMENŲ APIE IŠMOKĖTAS SUMAS UŽ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMĄ AR KITOKĮ PERLEIDIMĄ NUOSAVYBĖN IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMĄ PATEIKIMAS MOKESČIŲ ADMINISTRATORIUI (FR0471 FORMA)

7. PAŽYMŲ APIE GAUTAS FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN PAJAMAS IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMAS IŠDAVIMAS GYVENTOJAMS

8. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN PAJAMŲ IR IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMŲ DEKLARAVIMAS, MOKESČIO SUMOKĖJIMAS

9. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN PAJAMŲ IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ TIKSLINIŲ TERITORIJŲ APMOKESTINIMAS

10. KLAUSIMAI - ATSAKYMAI DĖL FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMŲ APMOKESTINIMO YPATUMŲ

1. ĮVADAS

Šis leidinys skirtas gyventojams, kurie 2016 metais ar vėlesniais metais pardavė ar kitokiu būdu perleido nuosavybėn finansines priemones (toliau - FP) ir/arba gavo pajamų iš išvestinių finansinių priemonių (toliau – IFP) realizavimo ir nori sužinoti, kaip apmokestinamos minėto turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamos (toliau – pardavimo pajamos), kokios taikomos lengvatos, kaip tokios pajamos turi būti deklaruojamos ir pan. Be to, šis leidinys skirtas ir išmokas gyventojams išmokėjusiems juridiniams asmenims.

2. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ SĄVOKŲ APIBRĖŽIMAI

2.1. FP sąvokos apibrėžimas bei sąrašas vertybinių popierių, kurie laikomi FP pateiktas Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme.

2.2. FP laikomi:

- 1) perleidžiamieji vertybiniai popieriai;
- 2) pinigų rinkos priemonės;
- 3) kolektyvinio investavimo subjektų vertybiniai popieriai;
- 4) IFP.

2.3. Perleidžiamieji vertybiniai popieriai

Finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatyta, kad perleidžiamieji vertybiniai popieriai - tai kapitalo rinkoje galintys cirkuliuoti vertybiniai popieriai (išskyrus mokėjimo priemones), įskaitant, bet neapsiribojant šiais vertybiniais popieriais:

- bendrovių akcijos ir kiti vertybiniai popieriai, lygiaverčiai bendrovių, partnerystės pagrindu veikiančių bendrių ir kitų subjektų akcijoms, taip pat depozitoriumo pakvitavimai dėl akcijų;

- obligacijos ir kitų formų ne nuosavybės vertybiniai popieriai, įskaitant depozitoriumo pakvitavimus dėl ne nuosavybės vertybinių popierių;

- kiti vertybiniai popieriai, suteikiantys teisę įsigyti ar perleisti perleidžiamuosius vertybinius popierius arba lemiantys piniginius atsiskaitymus, nustatomus atsižvelgiant į perleidžiamuosius vertybinius popierius, valiutas, palūkanų normas, pajamingumą, biržos prekes arba kitus indeksus ar priemones.

2.3.1. Akcijos – tai vertybiniai popieriai, patvirtinantys jų savininko (akcininko) teisę dalyvauti valdant bendrovę, jeigu įstatymai nenustato ko kita, teisę gauti dividendą, teisę į dalį bendrovės turto, likusio po jos likvidavimo, ir kitas įstatymų nustatytas teises.

2.3.2. Depozitoriumo pakvitavimas dėl akcijų – vertybinis popierius, patvirtinantis jo turėtojo teisę iš emitento gauti pajamas, kurių dydis priklauso nuo emitento pajamų iš kito emitento akcijų, ir teisę pakeisti pakvitavimą į akcijas.

2.3.3. Obligacija - tai vertybinis popierius, patvirtinantis jos turėtojo teisę gauti iš obligaciją išleidusio asmens joje nustatytais terminais nominalią obligacijos vertę, metines palūkanas ar kitokią ekvivalentą arba kitas turtines teises.

2.3.4. Vyriausybės obligacija – Vyriausybės vertybinis popierius, kurio nominalioji galiojimo trukmė viršija vienus metus.

2.3.5. Taupymo lakštas – tai Vyriausybės vertybinis popierius, platinamas mažmeniniu būdu.

2.4. Pinigų rinkos priemonės

Vadovaujantis Finansinių priemonių rinkų įstatymo nuostatomis pinigų rinkos priemonės - priemonės, kuriomis paprastai prekiaujama pinigų rinkoje – išdo vekseliai, indėlio sertifikatai, bendrovių išleisti trumpalaikiai skoliniai įsipareigojimai ir kita, išskyrus mokėjimo priemones.

Iždo vekselis – trumpalaikis (t.y. kurio nominalioji galiojimo trukmė neviršija vienerių metų) Vyriausybės vertybinis popierius, parduodamas už mažesnę negu nominalią kainą (su diskontu), termino pabaigoje savininkui išmokant iš anksto nustatytą nominalią vertę.

Indėlio sertifikatas (liudijimas) – tai rašytinis banko liudijimas apie piniginių lėšų indėlį, suteikiantis teisę indėlininkui, suėjus nustatytam terminui gauti indėlį ir palūkanas bei patvirtinantis indėlio sumą ir indėlininko teises į indėlį ir palūkanas, pasibaigus nustatytam indėlio terminui.

2.5. Kolektyvinio investavimo subjekto vertybiniai popieriai

Kolektyvinio investavimo subjekto vertybiniai popieriai – investicinio fondo investiciniai vienetai ir investicinės bendrovės akcijos, patvirtinantys jų turėtojo teisę į kolektyvinio investavimo subjekto turto dalį ir teisę bet kada pareikalauti juos išpirkti.

Investicinis vienetas - vertybinis popierius, kuriuo įrodoma investicinio fondo bendraturčio teisė į investicinį fondą sudarančio turto dalį.

2.6. Išvestinės finansinės priemonės

Išvestinėms finansinėms priemonėms priskiriamos šios finansinės priemonės:

- su vertybiniais popieriais, valiutomis, palūkanų normomis ar pajamingumu susieti pasirinkimo, ateities, apsigkeitimo, išankstiniai palūkanų normos sandoriai ir kiti išvestiniai susitarimai, taip pat kitos išvestinės priemonės, finansiniai indeksai ir priemonės, už kurias gali būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais arba prekėmis;

- su biržos prekėmis susieti pasirinkimo, ateities, apsigkeitimo, išankstiniai palūkanų normos sandoriai ir kiti išvestiniai susitarimai, už kuriuos turi būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais arba gali būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais vienos iš šalių pasirinkimu (išskyrus nemokumo ir veiklos nutraukimo atvejus);

- su biržos prekėmis susieti ir į prekybą reguliuojamoje rinkoje ir (arba) daugiašalėje prekybos sistemoje įtraukti pasirinkimo, ateities, apsigkeitimo sandoriai ir kiti išvestiniai susitarimai, už kuriuos gali būti atsiskaitoma prekėmis;

- su biržos prekėmis susieti pasirinkimo, ateities, apsigkeitimo, išankstiniai sandoriai ir kiti išvestiniai susitarimai, už kuriuos gali būti atsiskaitoma prekėmis ir kurie nėra nurodyti šios dalies 6 punkte, su sąlyga, kad jie nėra skirti komerciniams tikslams, tačiau turi kitų išvestinių finansinių priemonių požymių, atsižvelgiant į tai, ar, *inter alia*, tarpuskaita ir atsiskaitymai už šias prekes yra vykdomi per pripažintus tarpuskaitos namus arba už jas privalu nuolat mokėti garantines įmokas.

- kredito rizikos perkėlimo išvestinės priemonės;

- finansiniai susitarimai dėl skirtumų;

- su klimato sąlygų pokyčiais, krovinių gabenimo įkainiais, taršos emisijomis, infliacijos rodikliais ar kitais oficialiais ekonominės statistikos rodikliais susieti pasirinkimo, ateities, apsigkeitimo, išankstiniai palūkanų normos sandoriai ir kiti išvestiniai susitarimai, už kuriuos turi būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais arba gali būti atsiskaitoma grynaisiais pinigais vienos iš sandorio šalių pasirinkimu (neskaitant nemokumo ir veiklos nutraukimo atvejų), taip pat kiti išvestiniai susitarimai, susieti su turtu, teisėmis, įsipareigojimais, indeksais ir kitomis priemonėmis, nenurodytomis šioje dalyje, kurios turi kitų išvestinių finansinių priemonių požymių – tai yra ar, *inter alia*, jos yra įtrauktos į prekybą reguliuojamoje rinkoje ar daugiašalėje prekybos sistemoje, o tarpuskaita ir atsiskaitymai jų atžvilgiu yra vykdomi per pripažintus tarpuskaitos namus arba jų atžvilgiu taikoma pareiga nuolat mokėti garantines įmokas.

2.6.1. Pasirinkimo sandoris – tai sandoris, pagal kurį už tam tikrą mokestį įsigyjama teisė, bet ne įsipareigojimas ateityje už nustatytą kainą pirkti arba parduoti prekes, valiutą arba kitą finansinį turtą.

2.6.2. Ateities sandoris - standartinės sumos ir termino išankstinis sandoris, kuriuo jo šalys įsipareigoja nustatytu laiku ateityje pirkti arba parduoti tam tikrą kiekį finansinio turto už sandorio sudarymo dieną sutartą kainą.

2.6.3. Apsikeitimo sandoris - sandoris, kuriuo dvi šalys susitaria apsikeisti tam tikru turtu ar finansinėmis priemonėmis, siekdamas apsidrausti nuo valiutos kursų, palūkanų normų kitimo ar kitos rizikos.

2.6.4. Išankstinis palūkanų normos sandoris - susitarimas, pagal kurį dvi šalys susitaria tam tikrą dieną ateityje mokėti palūkanas už nustatyto termino menamąjį indėlį. Atsiskaitymo dieną viena susitarimo šalis turi sumokėti kitai šaliai kompensaciją, kurios dydis priklauso nuo atsiskaitymo dieną susidariusio skirtumo tarp sutartyje numatytų palūkanų ir rinkos palūkanų.

2.6.5. Kredito rizikos perkėlimo išvestinė priemonė – tai finansinė priemonė, naudojama pagrindinės pozicijos kredito rizikai apdrausti, kai ši rizika perduodama trečiajai šaliai, bet nuosavybės teisės į pagrindinę poziciją neperleidžiamos.

2.6.6. Sandoris dėl kainų skirtumo yra susitarimas tarp dviejų šalių, t. y. pirkėjo ir pardavėjo, pagal kurį viena iš šalių sumoka kainų skirtumą tarp pagrindinės finansinės priemonės esamos kainos ir pradinės kainos sandorio sudarymo dieną.

2.7. Kiti vertybiniai popieriai

Vadovaujantis GPMĮ pateiktu sąvokos „finansinė priemonė“ apibrėžimu, FP laikomos ne tik Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme nurodytos finansinės priemonės, bet ir kiti vertybiniai popieriai.

Kitiems vertybiniam popieriams, kurie GPMĮ tikslais laikomi finansinėmis priemonėmis, priskirtini vekseliai (išskyrus išdo vekselį), čekiai, pajai žemės ūkio bendrovėje bei kredito unijoje, mažosios bendrijos nario teisės mažojoje bendrijoje, viešosios įstaigos dalininko teisės viešojoje įstaigoje ir pan.

2.7.1. Vekselis - tai dokumentas, kuriuo jį išrašantis asmuo be išlygų įsipareigoja tiesiogiai ar netiesiogiai sumokėti tam tikrą pinigų sumą vekselyje nurodytam asmeniui arba kuriuo tai padaryti pavedama kitam asmeniui.

2.7.2. Čekis - tai čekio davėjo nustatyta tvarka išrašytas mokėjimo dokumentas bankui be išlygų išmokėti čekyje įrašytą pinigų sumą (arba perkelti ją į pateikėjo einamąją sąskaitą) čekyje nurodytam ar jį pateikusiam asmeniui.

2.7.3. Pajus (pajinis įnašas) žemės ūkio bendrovėje - bendrovės narių ar pajininkų turtinis ir neturtinis įnašas. Pajinis įnašas kredito unijoje - į kredito uniją asmens įmokėta pinigų suma, kuri naudojama kredito unijos pajiniam kapitalui sudaryti.

2.8. Ne nuosavybės vertybiniai popieriai – kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme, taip pat kiti vertybiniai popieriai.

Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatyme ne nuosavybės vertybiniai popieriai apibrėžti kaip obligacijos arba kiti įsiskolinimą patvirtinantys perleidžiamieji vertybiniai popieriai, išskyrus vertybinius popierius, kurie yra lygiaverčiai akcinių bendrovių akcijoms arba kurie, atlikus jų konvertavimą ar suteiktų teisių realizavimą, suteikia teisę įsigyti akcijas arba joms lygiaverčius vertybinius popierius.

Pagal Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymo nuostatas sąvoka „perleidžiamieji vertybiniai popieriai“ suprantama taip, kaip ji apibrėžta Finansinių priemonių rinkų įstatyme, išskyrus pinigų rinkos priemones, kurių terminas trumpesnis negu 12 mėnesių.

Įsiskolinimą patvirtinantys perleidžiamieji vertybiniai popieriai:

- obligacijos ir kitų formų ne nuosavybės vertybiniai popieriai, įskaitant depozitoriumo pakvitavimus dėl ne nuosavybės vertybinių popierių;

- kiti vertybiniai popieriai, suteikiantys teisę įsigyti ar perleisti įsiskolinimą patvirtinančius perleidžiamuosius vertybinius popierius arba lemiantys piniginius atsiskaitymus, nustatomus atsižvelgiant į perleidžiamuosius vertybinių popierius, valiutas, palūkanų normas, pajamingumą, biržos prekes arba kitus indeksus ar priemones.

2.9. Neatidėliotinas valiutos pirkimo/pardavimo sandoris (spot) - susitarimas tarp banko ir kliento parduoti ar pirkti užsienio valiutą sutartyje numatytu kursu, atsiskaitant ne vėliau kaip per dvi

darbo dienas nuo sandorio sudarymo dienos. Toks sandoris pagal Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymą nelaikomas finansine priemone.

3. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN IR IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMŲ APSKAIČIAVIMAS

3.1. 2016 metais ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais FP pardavimo ir IFP realizavimo pajamos apmokestinamos pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme (toliau – GPMĮ) nustatytas taisykles, kurios taikomos ne individualios veiklos turtui (pagal GPMĮ 2 str. 7 dalį, gyventojai sudarinėjantys sandorius dėl FP/IFP, nepriklausomai nuo tokių sandorių apimties, tęstinumo ir pajamų dydžio, nelaikomi vykdančiais individualią veiklą).

3.2. FP pardavimo pajamos – tai per mokestinį laikotarpį už FP pardavimą gauta pajamų (turto) suma;

3.3. IFP realizavimo pajamos apskaičiuojamos už tą mokestinį laikotarpį kada baigiasi arba nutraukiamas sandoris dėl kurio buvo sudaryta IFP arba kai pinigai įskaitomi į maržinę sąskaitą ir gyventojas gali disponuoti turimomis lėšomis. Gyventojas apskaičiuoja naudą (pinigais ir/arba natūra), kurią jis gavo iš IFP realizavimo.

3.4. Pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) nuostatas, apmokestinant gautas FP pardavimo ir/arba IFP realizavimo pajamas iš gautų FP pardavimo ir/arba IFP realizavimo pajamų gali būti atimta:

- FP ir IFP įsigijimo kaina,
- su šių FP pardavimu ir/arba IFP realizavimu susiję teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai.

3.5. Apskaičiuojama per kalendorinius metus gautos FP pardavimo ir IFP realizavimo pajamos ir parduotų FP bei realizuotų IFP įsigijimo kaina, į šią kainą įskaitant sumokėtus teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus, susijusius su tų FP pardavimu ir IFP realizavimu, skirtumo suma. Jeigu pagal GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 30 punktą yra numatyta, kad šioms FP pardavimo ir/arba IFP realizavimo pajamoms taikoma pajamų mokesčio lengvata, atimamas 500 Eur neapmokestinamas dydis. Jeigu skirtumas neviršija 500 Eur, tokios pajamos pajamų mokesčiu neapmokestinamos. Jeigu skirtumas viršija 500 Eur, 500 Eur viršijanti suma priskiriama apmokestinamosioms pajamoms.

3.6. Jeigu gyventojas per mokestinį laikotarpį gavo FP pardavimo pajamų, kurioms netaikomas GPMĮ 17 str. 1 dalies 30 punkte nustatytas 500 Eur neapmokestinamasis dydis, apmokestinamosios pajamos apskaičiuojamos, kaip skirtumas tarp FP pardavimo pajamų ir parduotų FP įsigijimo kainos, įskaitant sumokėtus teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus.

3.7. Bendra per mokestinį laikotarpį gautų už FP pardavimą ir/arba IFP realizavimą apmokestinamųjų pajamų suma apskaičiuojama sudėjus apskaičiuotas apmokestinamąsias pajamas, kurioms taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta lengvata ir apskaičiuotas apmokestinamąsias pajamas, kurioms minėta lengvata netaikoma. Gauta bendra apmokestinamųjų pajamų suma apmokestinama taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą

3.8. Privalomiems mokėjimams, nustatytiems teisės aktuose, gali būti priskiriami tokie mokėjimai-atlygis notarams už notarinių veiksmų atlikimą, atlyginimas už atliekamas registravimo paslaugas, valstybės rinkliava, komisinis atlyginimas, ir pan.

3.9. Visos kitos su FP pardavimu/įsigijimu susijusios, tačiau teisės aktuose nenumatytos kaip privalomi mokėjimai perkant/parduodant FP, gyventojų patirtos išlaidos, FP įsigijimo kainai nepriskiriamos.

Pvz., gyventojas, parduodamas FP ir realizuodamas IFP pasisamdo konsultantą FP pardavimo ir IFP realizavimo klausimais ir už paslaugas sumoka atitinkamo dydžio sumas. Tokios sumokėtos sumos neatimamos iš FP pardavimo ar IFP realizavimo pajamų.

3.10. Gyventojų sumokėtos premijos sumos įsigyjant IFP rizikai drausti, vertybinių popierių sąskaitos tvarkymo ar saugojimo mokestis nepriskiriami privalomiems mokėjimams nustatytiems teisės aktuose.

3.11. Teisės aktuose nustatytų privalomų mokėjimų sumokėjimas turi būti pagrįstas atitinkamais šių sumų sumokėjimą patvirtinančiais dokumentais. Sumokėjimas gali būti patvirtintas ir atitinkamų institucijų ant sandorių dokumentų uždėtu spaudu, patvirtinančiu sumokėjimo sumą, pvz.: apie notarui sumokėtą atlyginimą patvirtina notaro ant sandorio dokumentų uždėtas spaudas, be to, gali būti pateikiamas banko išrašas iš gyventojų sąskaitos, jeigu buvo sumokėta pavedimu ir galima nustatyti, kam, kada, už ką ir kokia suma buvo mokėta.

Šios nuostatos yra bendros ir turėtų būti taikomos apskaičiuojant bet kokio turto pardavimo ir įsigijimo kainas.

4. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ IR IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ ĮSIGIJIMO KAINOS NUSTATYMAS

FP pardavimo ir/arba IFP realizavimo pajamos apskaičiuojamos iš gautų FP pardavimo ir IFP realizavimo pajamų atėmus:

- FP ar IFP įsigijimo kainą, įskaitant su šių FP ir IFP įsigijimu susijusius teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus;

- su šių FP pardavimu arba kitokiu perleidimu nuosavybėn ir IFP realizavimu susijusius teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus (žr. šio leidinio 3.8-3.10 punktus).

Įsigijimo kainą sudarančios išlaidos, turi būti pagrįstos atitinkamais tai patvirtinančiais dokumentais (žr. šio leidinio 3.11 punktą).

Pavyzdžiai

1. Gyventojas su Lietuvoje įsteigtu banku sudaro sutartį, kuria paveda pirkti Rusijoje įsteigtos akcinės bendrovės X išleistus vertybinius popierius ir atsiskaitymui už įsigytus vertybinius popierius tarpininkui perduoda atitinkamą piniginių vienetų sumą. Tarpininkas įvykdo gyventojų pavedimą ir nuperka gyventojui vertybinių popierių už 9 800 piniginių vienetų. Kadangi už įsigytus vertybinius popierius Rusijoje atsiskaitoma rubliais, tarpininkas gyventojų sąskaita konvertuoja jam perduotą piniginių vienetų sumą į rublius, sumokėdamas 100 piniginių vienetų už valiutos keitimą. Šiuo atveju vertybinių popierių įsigijimo kaina yra 9 800 piniginių vienetų (t.y. valiutos keitimo mokestis 100 piniginių vienetų prie vertybinių popierių įsigijimo kainos nepriskiriamas).

2. Tais atvejais, kai gyventojas įsigyja FP, kurias pagal Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymą įsigyti galima tik per vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkus (finansų maklerio įmones ir komercinius bankus, turinčius teisę teikti investicines paslaugas), ir tokiam tarpininkui sumoka komisinį atlyginimą, tai šio komisinio atlyginimo suma priskiriama finansinių priemonių įsigijimo kainai.

3. Tais atvejais, kai gyventojas parduoda ar kitokiu būdu perleidžia nuosavybėn FP ar IFP, kurių įsigijimui buvo paėmęs paskolą, tai tokių FP ar IFP įsigijimo kaina yra faktiškai patirtos išlaidos, neatsižvelgiant į tai, ar paskola jau gražinta ar ne. Palūkanos, sumokėtos už suteiktą paskolą nepriskiriamos tų FP ar IFP įsigijimo kainai.

Atkreipiame dėmesį, kad apskaičiuojant pajamų mokestį 2015 ir vėlesniais metais, FP įsigijimo kaina, išreikšta litais, turi būti perskaičiuojama į eurus:

- naudojant euro ir lito valiutų santykį – 3,4528, kai FP įsigytos po 2002 m. vasario 2 d.;

- pagal oficialų lito ir euro santykį, kurį Lietuvos Bankas buvo nustatęs šių išlaidų patyrimo dieną, kai FP įsigytos iki 2002 m. vasario 2 d. (Lietuvos Banko interneto svetainė www.lb.lt > Statistika > Užsienio valiutų santykių statistika > Duomenų archyvas > Lito ir užsienio valiutų santykiai).

4.1. Kokia finansinių priemonių ir išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina, jeigu jos buvo įsigytos pirkimo būdu?

4.1.1. FP ir IFP įsigytos pirkimo būdu. Tokiu būdu įsigytų FP ir IFP įsigijimo kaina yra lygi apmokėtajai (pinigais ar natūra) FP ir IFP kainai.

Pavyzdys

Gyventojas antrinėje rinkoje už 15 000 Eur pirko AB „X“ akcijų, kurias po mėnesio pardavė už 20 000 Eur). Šių VP įsigijimo (pirkimo) kaina – 15 000 Eur, pardavimo – 20 000 Eur, pardavimo ir įsigijimo kainų skirtumas –5 000 Eur). Šis skirtumas (atėmus 500 Eur neapmokestinamą dydį apmokestinamas taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

4.1.2. Jeigu už vieneto akcijas (dalis, pajus) gyventojas sumoka turtu, tai toks turto perleidimas vieneto nuosavybėn laikomas ne individualios veiklos turto pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn. Šiuo atveju turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamos yra gautų akcijų (dalių, pajų) vertė. Skirtumas, susidaręs tarp turto pardavimo pajamų ir jo įsigijimo kainos, yra apmokestinamosios turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamos. Apmokestinant tokiu būdu parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn turtą, taikomos GPMĮ 19 straipsnyje nustatytos turto pardavimo pajamų ir įsigijimo kainų apskaičiavimo taisyklės bei GPMĮ 17 straipsnio 1 dalyje nurodytos lengvatos.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas už vieneto X akcijas sumokėjo, įnešdamas turtinį įnašą – pastatą, kurį turto vertintojai įvertino 43 000 Eur, todėl gyventojas gauna akcijų, kurių nominali vertė 43 000 Eur. Akcijų įsigijimo kaina yra 43 000 Eur.
2. Gyventojas įsigytą pastatą įneša kaip turtinį įnašą, kurį turto vertintojai įvertino 19 000 Eur ir už tokią pat sumą gauna akcijų. Akcijų įsigijimo kaina yra 19 000 Eur.
3. Tarkime, kad gyventojas 2016 m. spalio mėnesį už vieneto Y akcijas sumokėjo, įnešdamas turtinį įnašą – vieneto X akcijas, kurias turto vertintojai įvertino 250 000 Eur, už tokią sumą gyventojas gauna vieneto Y akcijų. Skirtumas tarp gautų vieneto Y akcijų nominalios vertės (250 000) ir vieneto X akcijų įsigijimo kainos (150 000), laikoma vieneto X akcijų pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamomis. Apmokestinamosios pajamos yra 99 500 Eur (250 000 – 150 000)-500. Parduodant įsigytas vieneto Y akcijas, jų įsigijimo kaina yra 250 000 Eur

4.2. Kokia finansinių priemonių ir išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina, jeigu jos buvo įgytos paveldėjimo būdu?

4.2.1. Paveldėtų FP, įtrauktų į prekybą reguliuojamoje rinkoje, įsigijimo kaina yra jų vidutinė rinkos vertė, apskaičiuota remiantis Vilniaus vertybinių popierių biržos mokesčių administratorių pateiktais duomenimis. Jų vertę, buvusią prašymo apskaičiuoti paveldimo turto vertę pateikimo VMI dieną, nustato mokesčių administratorius.

4.2.2. Neįtrauktų į prekybą reguliuojamoje rinkoje FP įsigijimo kaina yra nustatoma gyventojų pasirinkimu, t.y.:

- jų nominali vertė, o kai nominalios vertės nėra - jų buhalterinė vertė;

- vertė, kurią nustato turto vertintojas;
- FP, neįtrauktą į prekybą reguliuojamoje rinkoje, nominali arba buhalterinė vertė nustatoma gyventojų prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo VMI dieną, o vertė, kurią nustato turto vertintojas – gyventojų pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo VMI dienos. Jeigu įpėdinis yra atleistas nuo paveldimo turto mokesčio mokėjimo – vertė turi būti nustatyta ne vėlesnę kaip paveldėjimo teisės liudijimo išdavimo dieną

Tokiu būdu įsigijimo kaina nustatoma neatsižvelgiant į tai, ar gyventojas, paveldėjęs FP, privalėjo mokėti paveldimo turto mokestį ar buvo nuo jo atleistas.

Pavyzdys

2015-01-05 mirus motinai, jos vardu įregistruotas akcijas, po ½ paveldi du sūnūs: M. ir J. Gyventojas M. 2016-10-11 paveldėjimo teisės padovanoja savo broliui J. Notaras įpėdiniui J. paveldėjimo teisės liudijimą išduoda į visas paveldėtas akcijas. Paveldėtų akcijų įsigijimo kaina šiuo atveju nustatoma gyventojui J. pageidaujant, individualiu turto vertinimu. Turto vertintojo ataskaitoje įrašyta akcijų rinkos kaina laikytina paveldėtų akcijų įsigijimo kaina.

4.3. Kokia finansinių priemonių ir išvestinių finansinių priemonių įsigijimo kaina, jeigu jos įgytos dovanojimo būdu?

Dovanojimo būdu gautų FP įsigijimo kaina laikoma dovanos gavimo dieną buvusi dovanotų FP ir/arba IFP tikroji rinkos kaina.

Pavyzdys

Gyventojas pagal dovanojimo sutartį gavo 100 akcijų, kurių tikroji rinkos kaina – 12 000 Eur, kurias parduoda 2016 metais už 10 000 Eur. Apmokestinamosios pajamos yra lygios 0 (10 000- 12 000 – 500).

4.4. Kokia finansinių priemonių (akcijų, dalių, pajų) įsigijimo kaina, kai laikoma, kad šios finansinės priemonės parduodamos vieneto likvidavimo atveju?

4.4.1. Akcijos, dalys, pajai vieneto likvidavimo atveju laikomi parduodamais, o jų įsigijimo kaina yra lygi į vieneto kapitalą įneštų įnašų vertei įnešimo metu. Jeigu įnašai (akcijų apmokėjimas) buvo įnešti turtu (ne pinigais), tai, nustatant tokio įnašo vertę, atsižvelgiama į turto vertės padidėjimą dėl turto indeksavimo arba perkainojimo, jeigu tokį indeksavimą arba perkainojimą atlikti įpareigojo Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Pavyzdžiai

1. 2016 metais likviduojama žemės ūkio bendrovė „X“. Šios žemės ūkio bendrovės pajininkai gauna pajamų, kurios priskiriamos pajų pardavimo pajamoms. Likviduojamos žemės ūkio bendrovės pajininkų gaunamo turto įsigijimo kaina yra lygi kiekvieno pajininko įnašo vertei. Apskaičiuojant pajininkų gaunamas apmokestinamąsias pajamas, iš pajininkų gaunamo turto ar(ir) pinigų vertės atimama įnašų vertė, o gautas skirtumas apmokestinamas taip pat, kaip FP pardavimo pajamos.

Tarkime, 1991 m. įnešto įnašo vertė turtu buvo 10 000 rub.

1993 m. įvedus litus, įnašo dydis tapo 100 Lt.

Pagal 1994–04–01 būklę, indeksavus ilgalaikį turtą (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. kovo 28 d. nutarimas Nr. 206), turto vertė padidėjo 150 Lt.

Pagal 1995–12–31 būklę, indeksavus ilgalaikį turtą (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. rugpjūčio 29 d. nutarimas Nr. 1160), turto vertė padidėjo 250 Lt.

Vadinasi, žemės ūkio bendrovės likvidavimo dienai dėl turto indeksavimo arba perkainojimo pajinio įnašo turto vertė yra 145 Eur (29+43+73).

2016 metais, likviduojant žemės ūkio bendrovę „X“, pajininkui išmokama 145 Eur (pinigais ir/arba natūra). Šio gyventojų pajinio įnašo vertė (pajaus įsigijimo kaina) – 145 Eur, įsigijimo ir pardavimo kainos skirtumas – 0, pajamų mokesčio suma – 0.

2. Likviduojama AB „Y“. Laikoma, kad šios bendrovės akcininkai (gyventojai) parduoda turimas akcijas. Jeigu akcijos buvo įsigytos už investicinius čekius, rublius, tai šių akcijų įsigijimo kaina nustatoma buvusią jų vertę padalijus iš 100. Jeigu akcijos buvo įsigytos nemokamai, tai šių akcijų įsigijimo kaina lygi 0.

Jeigu likviduojamos AB „Y“ akcininkas už akcijų pardavimą gauna pajamų daugiau, nei tų akcijų įsigijimo kaina, skirtumas (netaikant 500Eur neapmokestinamojo dydžio) apmokestinamas 15 proc. pajamų mokesčiu.

4.4.2. Jeigu likviduojamas vienetas, kurio akcijas gyventojas buvo įsigijęs antrinėje rinkoje, tai laikoma, kad gyventojas tokias akcijas parduoda (atgauna įnašus už akcijas), o jų įsigijimo kaina lygi akcijų įsigijimo antrinėje rinkoje kainai, t.y. kainai, kurią gyventojas sumokėjo kitam gyventojui arba vienetai pagal sudarytą akcijų pirkimo sandorį. Šių akcijų įsigijimo kaina, nurodyta pirkimo sandoryje, gali būti didesnė arba mažesnė už tą, kurią pirminis akcininkas buvo įnešęs į vieneto kapitalą.

4.5. Kokia akcijų (dalių, pajų), įsigijimo kaina, jeigu šios finansinės priemonės gautos vieneto reorganizavimo metu mainais į įsigyjamojo vieneto akcijas (dalis, pajus)?

Kai gyventojas parduoda akcijas (dalis, pajus), kurios buvo gautos reorganizavimo metu mainais už kito įsigyjamojo vieneto akcijas (dalis, pajus), tai tokių parduodamų akcijų (dalių, pajų) įsigijimo kaina yra lygi turėtų vieneto akcijų (dalių, pajų) įsigijimo kainai.

Pavyzdys

2016 m. „X“ vieneto reorganizavimo metu gyventojas turėjo 100 reorganizuojamojo vieneto akcijų, kurių kiekvienos vertė buvo 5 Eur. Mainais už šias akcijas gyventojas gavo kito vieneto 100 akcijų, kurių kiekvienos vertė yra 8 Eur. Pardavimo atveju gyventojas mainais gautų akcijų įsigijimo vertė yra prilyginama 5 Eur už kiekvieną.

4.6. Kokia akcijų, įsigijimo kaina, jeigu jos buvo įgytos GPMĮ 2 str. 14 d. 1 punkte nustatytu atveju didinant vieneto įstatinį kapitalą?

4.6.1. Jeigu dėl vieneto įstatinio kapitalo didinimo akcininkams proporcingai jų turimų akcijų skaičiui nemokamai išduodamos akcijos arba padidinama anksčiau išleistų akcijų nominali vertė, taip pat padidinama pajaus vertė ar dalis dėl pagrindinio kapitalo didinimo pajininkams ir nariams proporcingai jų turimai pajų vertei ar daliai, tokių akcijų (pajų, dalių) įsigijimo kaina arba akcijų (pajų, dalių) įsigijimo kainos dalis, atitinkanti akcijų nominalios vertės, pajaus vertės arba dalies vertės padidinimą, yra lygi 0.

4.6.2. Akcijoms įgytoms didinant vieneto įstatinį kapitalą iš šio vieneto lėšų (pelno ar rezervo), jas parduodant netaikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta lengvata - 500 Eur) neapmokestinamasis dydis.

Pavyzdys

Vienetas X 2016 metais didina įstatinį kapitalą. Akcininkui A. proporcingai jo turimų akcijų skaičiui nemokamai išduodama 15 akcijų, kurių kiekvienos nominali vertė 500 Eur. Akcininkas gautas akcijas parduoda už 16000 Eur. Šių akcijų įsigijimo kaina yra lygi 0, apmokestinamosios pajamos – 16 000 Eur (16 000-0).

4.7. Kokia finansinės priemonės, gautos už nekilnojamąjį turtą, į kurią nuosavybės teisė gyventojui atkurta pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą, įsigijimo kaina?

Tais atvejais, kai už nekilnojamąjį turtą, į kurią nuosavybės teisė gyventojui buvo atkurta pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą, valstybė gyventojui atlygina FP, tai tokiu būdu gautų FP įsigijimo kaina lygi jų pardavimo kainai.

Pavyzdys

Gyventojas gavo AB „TX“ akcijų už žemę į kurią gyventojui buvo atkurta nuosavybės teisė. Gautas akcijas gyventojas pardavė už 15 000 Eur. Kadangi minėtu būdu įgytų FP įsigijimo kaina lygi pardavimo kainai, apmokestinamosios pajamos lygios 0 (15000 – 15000).

4.8. Kokia finansinių priemonių įsigijimo kaina, kai nėra galimybės objektyviai pagrįsti keliais sandoriais įgytą vienerūšių finansinių priemonių įsigijimo kainos?

Jeigu gyventojas negali objektyviai pagrįsti, kuri konkreči (kada įsigyta) keliais sandoriais įgyto vienerūšio, individualiais požymiais neapibūdinto turto dalis perleidžiama, iš pajamų pirmiausia atskaitoma anksčiausiai už tokį turtą (jo dalį) sumokėta įsigijimo kaina (jos dalis).

Pavyzdžiai

1. Gyventojas turi skirtingu laikotarpiu įsigytų to paties vieneto tos pačios rūšies ir klasės vertybinių popierių:

2012-01-05 – 5 Eur vertės 100 akcijų;

2012-01-06 – 10 Eur vertės 50 akcijų;

2013-10-03 – 20 Eur vertės 85 akcijas.

2016 06-02 gyventojas parduoda dalį įsigytų akcijų. Kadangi gyventojas negali pagrįsti kurias akcijas (kada įsigytas akcijas) jis parduoda, iš jo gautų už akcijas pardavimo pajamų atimama anksčiausiai (2012-01-05) po 5 Eur įsigytų akcijų kaina. 2. Gyventojas 2016 m. tą pačią dieną pardavė 30 proc. jam priklausančių UAB akcijų, iš kurių 10 proc. įsigijo emitentas (akcijas išleidusi UAB) ir 20 proc. kitas juridinis vienetas. Akcijos buvo įsigytos apmokant piniginiu įnašu skirtingais laikotarpiais (formuojant įstatinį kapitalą ir didinant įstatinį kapitalą), skirtingomis kainomis. Gyventojas negali pagrįsti kurias konkrečiai akcijas jis parduoda juridiniams asmenims. Kadangi akcijas parduodant emitentui GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto lengvata netaikoma, šiuo atveju svarbu nustatyti, kuriuo sandoriu akcijos yra parduodamos pirmiausia.

Pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo (toliau – ABĮ) bei Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymo nuostatas, nuosavybės teisės į akcijas įgijimo pagrindas yra sandoris, o momentas, nuo kurio įgijėjas įgyja nuosavybės teisę į jas, yra jų perdavimas įgijėjui. ABĮ nustatyta, kad materialios akcijos perleidžiamos kitų asmenų nuosavybėn perdavimu, padarius atitinkamą įrašą akcijoje. Todėl pagal sandorį, kuriuo akcijos kito asmens nuosavybėn perleistos pirmiausia, iš pajamų atskaitoma anksčiausiai įsigytų akcijų įsigijimo kaina ar jos dalis (t. y. suma, ar atitinkama jos dalis, gyventojas sumokėta už akcijas, įsigytas formuojant įmonės įstatinį kapitalą) bei su tokių akcijų įsigijimu/perleidimu susiję privalomi mokėjimai. Pagal kitą sandorį, kuriuo kito asmens nuosavybėn buvo perleistos likusios akcijos, iš pajamų atskaitoma likusių parduotų akcijų įsigijimo kaina ir su jų pirkimu/pardavimu sumokėti privalomi mokėjimai.

5. PAJAMŲ MOKESČIO LENGVATOS TAIKYMAS (GPMĮ 17 STRAIPSNIO 1 DALIES 30 PUNKTAS)

5.1. Pagal GPMĮ 17 str. 1 dalies 30 punktą, pajamų mokesčiu neapmokestinamos pajamos iš FP pardavimo ar IFP realizavimo, jeigu:

- FP išleistos vienetų, įsteigtų ne tikslinėse teritorijose;
- FP įsigijimo kainos ir kitų GPMĮ 19 straipsnyje nurodytų su jų pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn bei IFP realizavimu susijusių išlaidų skirtumas neviršija 500 Eur) per mokestinį laikotarpį.

5.2. 500 Eur nustatyta pajamų mokesčio lengvata netaikoma, jeigu:

- akcininkas akcijas parduoda arba kitaip perleidžia nuosavybėn šias akcijas išleidusiam vienetui;
- vertybiniai popieriai laikomi parduotais pagal GPMĮ 11 straipsnį, t.y. vieneto likvidavimo atveju;
- akcijos gautos GPMĮ 2 straipsnio 14 dalies 1 punkte nurodytu atveju (akcijų nominalios vertės padidinimo atveju lengvata netaikoma pajamų daliai, kuri lygi akcijos nominalios vertės padidinimo sumai);
- pajamos gautos iš užsienio vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose, ar gyventojų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinėje teritorijoje;

5.3. Pajamos, gautos už gyventojų parduotas FP, taip pat pajamos gautos iš IFP realizavimo, neatsižvelgiant į tai, kada parduodamos FP ar realizuojamos IFP buvo įsigytos, priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, jeigu:

- GPMĮ 19 straipsnyje nurodytų su jų pardavimu bei IFP realizavimu susijusių išlaidų skirtumas, neviršija 500 Eur per mokestinį laikotarpį ir šioms pajamoms gali būti taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta pajamų mokesčio lengvata).

Pavyzdys

1. Gyventojas 2012-02-01 įsigijo AB „ZZ“ akcijų, o 2016-07-01 šias akcijas pardavė. Akcijų pardavimo kaina 50 000 Eur, jų įsigijimo kaina – 41 000 Eur, teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai, susiję su šių akcijų pardavimu yra 250 Eur.

Apmokestinamosios pajamos lygios: 8750 Eur (50 000 - 41 000-250). Kadangi per mokestinį laikotarpį gyventojas gauta suma už akcijų pardavimą viršija 500 Eur, viršijanti suma – 8 250 Eur apmokestinama taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

5.4. FP pardavimo/IFP realizavimo pajamos pajamų mokesčiu neapmokestinamos, jeigu bendras per mokestinį laikotarpį gautų FP pardavimo/IFP realizavimo pajamų ir joms įsigyti patirtų išlaidų skirtumas neviršija 500 Eur (t.y. atsižvelgiama į viso mokestinio laikotarpio FP pardavimo/IFP realizavimo rezultata)

5.5. Apmokestinamosios pajamos iš IFP realizavimo apskaičiuojamos už tą mokestinį laikotarpį kada baigiasi arba nutraukiamas sandoris dėl kurio buvo sudaryta IFP arba kai pinigai įskaitomi į maržinę sąskaitą ir gyventojas gali disponuoti turimomis lėšomis. Gyventojas apskaičiuoja IFP realizavimo pajamas (naudą pinigais ir/arba natūra), kurią jis gavo iš IFP realizavimo, atima IFP įsigijimo kainą ir teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus, susijusius su IFP įsigijimu ir/arba realizavimu.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas A nuotoliniu būdu prekiauja FP pagal su banku ZX sudarytą paslaugų teikimo sutartį. Gyventojas elektroninės prekybos realiuoju laiku platformoje sudaro valiutų pirkimo-pardavimo išankstinius (forward) sandorius. Maržinėje sąskaitoje esančias pinigines lėšas gyventojas gali panaudoti tik prekybai platformoje. Tačiau į maržinę sąskaitą pervestos sumos yra gyventojų nuosavybė ir gyventojų nurodymu bet kuriuo momentu sumos iš maržinės sąskaitos gali būti pervestos į jo atsiskaitomąją sąskaitą. Gyventojų IFP realizavimo pajamos pripažįstamos tada, kai jos gaunamos į maržinę sąskaitą. Tarkime, gyventojas 2016 m. realizavęs valiutų pirkimo-pardavimo išankstinius (forward) sandorius į maržinę sąskaitą gavo 6 000 Eur. Įsigydamas IFP gyventojas patyrė 650 Eur įsigijimo išlaidų, taip pat sumokėjo 350 Eur komisinį mokestį bankui. Apskaičiuojant apmokestinamąsias IFP realizavimo pajamas, įgijimo išlaidos (650 Eur) bei teisės aktuose nustatyti privalomi mokėjimai – komisinis atlyginimas (350 Eur) gali būti atimti iš gautų IFP realizavimo pajamų (6000-650-350=5000). Kadangi apskaičiuotos IFP realizavimo apmokestinamosios pajamos viršija nustatytą neapmokestinamą 500 Eur sumą, viršijanti dalis – 5 500 Eur apmokestinama 15 proc. pajamų mokesčio tarifu.

2. Gyventojas Banke Z įsigijo pasirinkimo sandorį (angl. stock option) pagal kurį praėjus nustatytam laikotarpiui (pvz. 3 metams) nuo jo įsigijimo dienos, įgyja teisę įsigyti tam tikros įmonės X akcijų už kainą, kuri yra nustatoma pasirinkimo sandorio įsigijimo dieną. Šios IFP realizavimo momentas – akcijų įsigijimo lengvatine kaina data, IFP realizavimo pajamos – nauda, kurią gyventojas gauna įsigydamas akcijas mažesne nei rinkos kaina. Jeigu gauta naudos suma kartu su kitomis tuo mokestiniu laikotarpiu gautomis FP pardavimo pajamomis, apskaičiuotomis atėmus tiek IFP, tiek FP įsigijimo kainą bei teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus, mažesnė, nei 500 Eur) tokios pajamos pajamų mokesčiu neapmokestinamos.

3. Gyventojas su Banku X sudaro sandorį dėl apsikeitimo finansiniais instrumentais, sumokant/gaunant iš tam tikrų sandorių finansinį skirtumą (ang. Swap Contract for Financial Instruments, toliau - SCFI). SCFI sandoris – tai vertybinių popierių prekybos finansavimas Banko lėšomis ar Bankui prisiimant riziką, gyventojui užskaitant gautą skirtumą nuo VP pradinės vertės, bei užbaigimo vertės. Fiksuojama pradinė sutarties vertė, atitinkanti gyventojų nurodytą VP vienetų skaičių; VP rinkos kainą sutarties pasirašymo dieną, vėliau gyventojų pavedimu ar sutarčiai pasibaigus fiksuojama sutarties užbaigimo vertė, kurią sudaro VP vienetų skaičius, VP rinkos kaina sutarties užbaigimo dieną. Jei skirtumas tarp užbaigimo ir pradinės vertės bei mokesčių ir rinkliavų yra teigiamas, bankas sumoka gyventojui į sąskaitą skirtumo sumą. Tokiais ar panašiais IFP realizavimo atvejais, laikoma, kad pajamų gavimo momentas – pinigų pervedimas į sąskaitą. IFP realizavimo pajamų apmokestinamoji suma – skirtumas tarp gautų realizavimo pajamų ir IFP įsigijimo kainos bei teisės aktuose nustatytų privalomų mokėjimų sumos, susijusios su IFP įsigijimu ir realizavimu.

5.6. Kai parduodamos FP, kurios yra sutuoktiniams bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausantis turtas, laikoma, kad pajamos yra gautos abiejų sutuoktinių (lygiomis dalimis, jeigu jų tarpusavio susitarimu vedybų sutartimi nenustatyta kitaip). Atsižvelgiant į tai, GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta 500 Eur neapmokestinama suma taikoma kiekvieno sutuoktinio gautoms pajamoms atskirai, pagal kiekvienam iš jų priskirtiną FP dalį.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas parduoda santuokoje įsigytas akcijas už 25 000 Eur, kurių įsigijimo kaina 6 000 Eur. Pajamos apskaičiuojamos kiekvienam sutuoktiniui atskirai 9500 Eur (25 000/2-6 000/2). Pajamos priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, kadangi per mokestinį laikotarpį viršija 500 Eur neapmokestinamąjį dydį, vadinasi kiekvieno iš sutuoktinių gautų FP pardavimo pajamų suma, viršijanti 500 Eur., t.y. 9000 Eur. (9500-500) apmokestinama pajamų mokesčiu.

2. Gyventojas 2008-02-01 įsigijo AB „YY“ akcijų, o 2016-04-01 šias akcijas pardavė. Akcijų pardavimo kaina 104 000 Eur, jų įsigijimo kaina – 56 000 Eur. Tarkime, šios akcijos yra bendroji

jungtinė sutuoktinių nuosavybė, sutuoktinių turimo turto dalys yra lygios ir kitaip nenustatyta. Šiuo atveju kiekvieno iš sutuoktinių akcijų pardavimo apmokestinamosios pajamos apskaičiuojamos: $[(104\ 000/2 - 56\ 000/2) - 500] = 23\ 500$ Eur pajamų mokesčio suma kiekvienam iš sutuoktinių apskaičiuojama atskirai ir kiekvienam iš jų sudaro 3 525 Eur ($23\ 500 \times 0,15$)

5.7. Pajamoms, gautoms už parduotas ar kitaip perleistas akcijas, netaikomas 500 Eur neapmokestinamasis dydis, jeigu akcininkas akcijas parduoda ar kitaip perleidžia nuosavybėn vienetui, kuris šias akcijas išleido į apyvartą.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2012-01-15 už 50 000 Eur įsigijo AB „ZZ“ akcijų.
2016-02-20 jis šias akcijas už 70 000 Eur pardavė tai pačiai AB „ZZ“. Kadangi gyventojas akcijas pardavė vienetui, kuris šias akcijas išleido į apyvartą, gyventojas pajamos, gautos už parduotas akcijas, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, netaikant 500 Eur neapmokestinamojo dydžio. Vadinasi, pateiktame pavyzdyje skirtumui tarp pardavimo ir įsigijimo išlaidų (netaikant 500 Eur neapmokestinamojo dydžio) taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, t.y. pajamų mokestis yra 3000 Eur ($(70\ 000 - 50\ 000) \times 0,15$).

2. Gyventojas 2016 m. pardavė:

- 1) akcijas vienetui, kuris šias akcijas išleido į apyvartą už 10 000 Eur (įsigijimo kaina 4 000 Eur);
- 2) akcijas per vertybinių popierių biržą už 7 000 Eur (įsigijimo kaina 2 000 Eur);
- 3) gavo pajamų iš IFP realizavimo 13 000 Eur (įsigijimo kaina ir teisės aktuose nustatyto dydžio privalomi mokėjimai 7 000 Eur)

Pagal pirmąją sandorį akcijų pardavimo apmokestinamosios pajamos apskaičiuojamos: $(10\ 000 - 4\ 000) = 6\ 000$ Eur, t.y. gautos akcijų apmokestinamosios pardavimo pajamos apskaičiuojamos netaikant 500 Eur neapmokestinamojo dydžio;

Pagal antrą ir trečią sandorius apskaičiuojama bendra 2016 metais gautų FP pardavimo pajamų suma, iš kurios atimama bendra parduotų FP (akcijų ir IFP) įsigijimo kaina ir bendra teisės aktuose numatytų privalomų mokėjimų suma, susijusi su parduotų FP įsigijimu ar pardavimu. Atimamas 500 Eur neapmokestinamasis dydis.

Apmokestinamosios pajamos apskaičiuojamos:
 $[(7\ 000 + 13\ 000) - (2\ 000 + 7\ 000) - 500] = 10\ 500$ Eur

Pagal visus 2016 metais sudarytus finansinių priemonių pardavimo sandorius mokėtinas pajamų mokestis yra 2 475 Eur ($(6\ 000 + 10\ 500) \times 0,15$).

5.8. Šiame punkte nustatyta lengvata 500 Eur netaikoma, kai parduodamos ar kitokiu būdu perleidžiamos nuosavybėn akcijos, gautos GPMĮ 2 str. 14 dalies 1 punkte nurodytu atveju. Jeigu akcijos buvo įsigytos didinant įstatinį kapitalą nemokamai, lengvata netaikoma visai pajamų sumai, gautai už tokiu būdu įsigytas ir parduotas akcijas; akcijų nominalios vertės padidinimo atveju lengvata netaikoma pajamų daliai, kuri lygi akcijos nominalios vertės padidinimo sumai.

Pavyzdžiai

1. Akcininkas dėl įstatinio arba pagrindinio kapitalo didinimo nemokamai gautas akcijas parduoda 2016 metais. Akcijų pardavimo kaina 7 500 Eur, įsigijimo kaina 0 (pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 29 d. [nutarimu Nr. 133](#) patvirtintų Gyventojų turto įsigijimo kainos nustatymo tam tikrais atvejais taisyklių 9 punktą). Vadinasi, visa 7 500 Eur suma priskiriama akcijų pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn apmokestinamosioms pajamoms, kadangi nurodytu atveju 500 Eur neapmokestinamasis dydis tokiu būdu gautoms ir parduotoms akcijoms netaikomas. Apskaičiuotas pajamų mokestis yra 1 125 Eur ($7\ 500 \times 0,15$).

2. Akcininkas 2016 metais parduoda akcijas už 30 000 Eur, kurių nominali vertė dėl įstatinio kapitalo didinimo buvo padidinta. Tarkime, akcininkas turėjo 100 vnt. akcijų, kurių kiekvienos nominali vertė - 220 Eur, bendra suma 22 000 Eur. Padidinus įstatinį kapitalą kiekvienos akcijos

nominali vertė buvo padidinta iki 250 Eur . Akcijų nominalios vertės padidinimo suma 3 000 Eur $(250-220) \times 100$.

Apmokestinamosios pajamos ir pajamų mokestis gali būti apskaičiuojami tokiu būdu:

Nustatome, kiek pardavimo pajamų tenka akcijų nominaliai vertei ir kiek pardavimo pajamų tenka dėl įstatinio kapitalo didinimo padidintai akcijų nominaliai vertei $30\,000/25\,000 = 1,2$. Pardavimo pajamos tenkančios nominaliai akcijų vertei (be padidinimo) yra $22\,000 \times 1,2 = 26\,400$ Eur ; Pardavimo pajamos tenkančios padidėjusiai akcijų nominaliai vertei yra $3\,000 \times 1,2 = 3\,600$ Eur.

Akcijų pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn apmokestinamosios pajamos apskaičiuojamos iš pardavimo pajamų nuo įsigytų akcijų nominalios vertės (be padidinimo) atėmus šių akcijų įsigijimo kainą. Akcijos buvo įsigytos po 200 Eur kiekviena 20 000 (100x200). Iš apskaičiuotų akcijų pardavimo pajamų 26 400 Eur , atėmus šių akcijų įsigijimo kainą 20 000 Eur , apmokestinamosios pajamos - 6 400 Eur . Kadangi apmokestinamosios pajamos (skirtumas tarp pardavimo ir įsigijimo kainų) viršija 500 Eur neapmokestinamąjį dydį, jos apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

Akcijų nominalios vertės dėl įstatinio kapitalo padidėjusiai vertei apskaičiuota pardavimo pajamų dalis apmokestinama taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, t.y. pajamų mokesčio suma yra 540 Eur $(3600 \times 0,15)$, kadangi tokiu būdu įgytų akcijų (jų dalies) įsigijimo kaina yra lygi 0. GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta 500 Eur neapmokestinamojo dydžio lengvata netaikoma pajamų daliai, kuri lygi akcijos nominalios vertės padidinimo sumai.

5.9. Kai vertybiniai popieriai laikomi parduotais pagal [GPMĮ](#) 11 straipsnį, t.y. vieneto likvidavimo atveju, tai pajamos už parduotus vertybinius popierius (akcijas, dalis, pajus) priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms (žr. [GPMĮ 11](#) straipsnio komentarą), netaikant GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyto 500 Eur neapmokestinamojo dydžio.

5.9.1. Kai vienetas likviduojamas dėl bankroto ir pagal objektyvias aplinkybes paaiškėja, kad su acininkais nėra ir nebus atsiskaitoma, tai tuo mokestiniu laikotarpiu, kuriuo tokios aplinkybės paaiškėja laikoma, kad gyventojas parduoda turimas vieneto akcijas, o tokių akcijų pardavimo pajamos yra lygios 0.

5.10. Kolektyvinio investavimo subjektų finansinių priemonių pardavimo pajamų apmokestinimo ypatumai

GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto nuostata dėl lengvatos taikymo tik tuo atveju, kai akcijos parduodamos ne tas akcijas išleidusiam vienetai, įtvirtinta siekiant išvengti atvejų, kai acinės bendrovės didesne kaina superka iš savo darbuotojų jiems pigiau parduotas akcijas - vietoj kitų išmokų, kurios būtų priskirtos apmokestinamosioms pajamoms. Tačiau tokie atvejai negalimi investicinėse kintamojo kapitalo bendrovėse: Lietuvos Respublikos Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymas, toliau - KISĮ) nustato, kad visos tokios bendrovės akcijos gali būti tik paprastosios vardinės, bendrovei draudžiama turėti savo akcijų, akcijų kaina nustatoma grynųjų aktyvų vertę padalijus iš visų apyvartoje esančių akcijų skaičiaus, o bendrovė skelbti akcijų kainas privalo kiekvieną kartą, kai ji jas parduoda arba išperka, bet ne rečiau kaip du kartus per mėnesį. Taigi, investicinės kintamojo kapitalo bendrovės visos savo akcijas privalo parduoti ir išpirkti iš visų asmenų vienodomis kainomis, nustatytomis pardavimo ar išpirkimo dienai. Be to, šių bendrovių akcijų esmė yra ta, kad šias akcijas, akcijų savininkui reikalaujant, išperka pati bendrovė ir praktikoje tokios akcijos beveik visais atvejais yra parduodamos būtent tik jas išleidusiai bendrovei, kuri, vadovaudamasi KISĮ nuostatomis, šias akcijas iš karto turi anuliuoti.

Atsižvelgiant į KISĮ nustatytus investicinių kintamojo kapitalo bendrovių veiklos, šių bendrovių akcijų pardavimo ir išpirkimo ypatumus bei kitas reikšmingas aplinkybes, šiame punkte nustatytas lengvatos apribojimas dėl akcijų perleidimo jas išleidusiam vienetai netaikomas tuo atveju, kai gyventojas parduoda ar kitaip perleidžia nuosavybėn investicinių kintamojo kapitalo bendrovių akcijas tas akcijas išleidusiai bendrovei. Vadinasi, pardavus kintamojo kapitalo bendrovių akcijas tas

akcijas išleidusiai bendrovei, pajamų mokesčiu neapmokestinamas 500 Eur skirtumas tarp pardavimo ir įsigijimo kainų.

Tos pačios nuostatos taikomos ir tuo atveju kai: IFV valdymo įmonė yra reorganizuojama prijungimo būdu ir užsienio valstybės įstatymai nustato reikalavimą reorganizuojamos valdymo įmonės investicinius fondus pertvarkyti į kintamojo kapitalo investicinę bendrovę (toliau – KKIB), atitinkamai konvertuojant investicinio fondo dalyvių turimus investicinius vienetus į KKIB akcijas (kai dalyviai nepareikalauja išpirkti jų turimų investicinių vienetų), t. y., toks konvertavimas gyventojų pajamų mokesčio apskaičiavimo tikslais nebūtų vertinamas kaip mainų sandoris esant šioms sąlygoms: 1) dalyvis jokia forma negauna investuotų lėšų ar jų dalies; 2) minėtai keitimo operacijai netaikomas komisinis, išpirkimo ar savo esme panašūs mokesčiai (esant šioms sąlygoms nelaikoma, kad dalyvis gauna naudą (pajamas), kaip tai suprantama GPMĮ 2 str. 14 dalyje), t.y. jeigu valdymo įmonę prijungus prie kitos valdymo įmonės, keičiasi tik dalyvio turimų nuosavybės vertybinių popierių rūšis, paliekant tą patį unikalų vertybinio popieriaus numerį (ISIN), ir dalyvis neįgyja teisės disponuoti investuotomis lėšomis ar jų dalimi, tokia keitimo operacija, vertintina, kaip nesukelianti gyventojui mokesčių pasekmių. Tokiu atveju, gyventojas po atlikto konvertavimo gautų KKIB akcijų įsigijimo kaina būtų lygi iki konvertavimo turėtų investicinių fondų vienetų įsigijimo kainai.

5.11. Jeigu pagal KISĮ (investicinio fondo taisyklėse nustatytais atvejais), fondas panaikinamas, pinigai, gauti už parduotą investicinį fondą sudariusį turtą, padalijami investicinio fondo dalyviams proporcingai jų dalims. Investicinis fondas pasibaigia (likviduojamas). Gyventojų gautos pajamos tokiu atveju apmokestinamos pagal specialias taisykles, kurios taikomos apskaičiuojant gyventojų gaunamas pajamas likviduojant vienetą. Pagal GPMĮ 11 straipsnį vieneto likvidavimo atveju laikoma, kad gyventojas (vieneto dalyvis) parduoda turimus investicinius vienetus.

Tokioms pajamoms nustatyta lengvata 500 Eur neapmokestinama suma netaikoma. Vadinas, investicinio fondo panaikinimo atveju gyventojų gautos pajamos iš šio fondo priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, iš kurių gali būti atimta investicinių vienetų įsigijimo kaina, apskaičiuota GPMĮ 19 str. 4 dalyje nustatyta tvarka (žr. 19 str. komentarą).

5.12. GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto 500 Eur neapmokestinamų pajamų lengvata taikoma taip pat dalių, pajų ar kitų vertybinių popierių (ne akcijų), pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn atveju (įskaitant atvejus, kai nurodyti vertybiniai popieriai parduodami juos išleidusiam vienetui).

Pavyzdys

Kooperatyvo narys 2016 m. išstoja iš kooperatyvinės bendrovės ir jam gražinamas pajaus įnašas 6 000 Eur. Pajai buvo įsigyti antrinėje rinkoje už 5 000 Eur. Kitų finansinių priemonių pardavimo pajamų ar IFP realizavimo pajamų gyventojas negavo.

Kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) nario (pajininko) gauta iš šių kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) išmoka, jeigu tas narys (pajininkas) išstoja iš kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) ir jam gražinamas pajaus įnašas arba jo dalis, yra laikoma pajaus arba jo dalies pardavimo kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams) pajamomis.

Šiuo atveju, 500 Eur pajamų mokesčio lengvatos taikymo apribojimas, parduodant pajus jas išleidusiam vienetui netaikomas. Todėl pajų pardavimo pajamų ir jų įsigijimo išlaidų skirtumas 1 000 Eur (6 000 – 5 000), gyventojų pajamų mokesčiu apmokestinamas, nes viršija 500 Eur t per mokesčių laikotarpį.

5.13. Gyventojas pajamos priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, netaikant 500 Eur neapmokestinamojo dydžio, jeigu jos gautos iš užsienio vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose, ar gyventojų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra tikslinėje teritorijoje. Ši sąlyga taikoma visų finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo atveju. Tikslinių teritorijų sąrašas pateiktas šio leidinio pabaigoje.

6. DUOMENŲ APIE IŠMOKĖTAS SUMAS UŽ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMĄ AR KITOKĮ PERLEIDIMĄ NUOSAVYBĖN IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMĄ PATEIKIMAS MOKESČIŲ ADMINISTRATORIUI (FR0471 FORMA)

6.1. FP pardavimo pajamos ir IFP realizavimo pajamos, visada priskiriamos B klasės pajamoms, t.y. pajamoms, kurias pats gyventojas turi apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti pajamų mokestį.

6.2. Per mokestinį laikotarpį gyventojams išmokas, kurios pagal pajamų mokesčio mokėjimo tvarką priskirtos B klasės pajamoms (įskaitant FP pardavimo pajamas ir IFP realizavimo pajamas), išmokėjęs Lietuvos vienetas, užsienio vienetas per nuolatinę buveinę ar nenuolatinis Lietuvos gyventojas per nuolatinę bazę privalo iki kalendorinių metų, einančių po to mokestinio laikotarpio, vasario 1 dienos mokesčių administratoriui pateikti pažymą apie gyventojams išmokėtas tokias išmokas. Pažymos FR0471 forma (toliau – pažyma FR0471) ir jos užpildymo ir pateikimo taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-238.

6.3. Pažymoje FR0471 turi būti nurodomi duomenys apie visas gyventojui išmokėtas FP pardavimo ir IFP realizavimo pajamas.

6.4. Nuo 2017-01-01 Pažymoje FR0471 atskirais kodais nurodomi duomenys apie išmokas už parduotas ar kitokiu būdu perleistas nuosavybėn FP, kurioms taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto lengvata (11 kodas) ir duomenys apie FP pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn išmokas, kurioms netaikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto lengvata (12 pajamų rūšies kodas).

7. PAŽYMŲ APIE GAUTAS FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN PAJAMAS IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMAS IŠDAVIMAS GYVENTOJAMS

7.1. Mokesčius išskaičiuojantis asmuo bei nuolatinis Lietuvos gyventojas (išmokėjęs tiek A klasės pajamoms, tiek B klasės pajamoms priskiriamas išmokas kitiems gyventojams) jiems išduoda pažymą (gyventojų prašymu), kuriose turi būti nurodytos apskaičiuotos ir išmokėtos išmokos. Pavyzdinė pažymos forma pateikta Apskaičiuotų ir išmokėtų išmokų, išskaičiuoto ir į biudžetą sumokėto pajamų mokesčio pažymos pildymo ir išdavimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2005 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. VA-90 (toliau – pažyma).

7.2. Pažymos duomenys apie išmokėtas FP pardavimo pajamas ir IFP realizavimo pajamas turi sutapti su duomenimis, kuriuos išmokas išmokėjęs asmuo pateikia apie gyventojams išmokėtas FP pardavimo pajamų ir IFP realizavimo pajamų sumas pažymoje FR0471.

8. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN PAJAMŲ IR IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMŲ DEKLARAVIMAS, MOKESČIO SUMOKĖJIMAS

8.1. Kadangi FP pardavimo pajamos ir IFP realizavimo pajamos priskiriamos nuolatinio Lietuvos gyventojų B klasės pajamoms, tai nuo šių pajamų mokestį privalo apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti pats gyventojas.

8.2. Nuolatinis Lietuvos gyventojas gautas FP pardavimo pajamas ir/arba IFP realizavimo pajamas turi deklaruoti pats, pateikdamas atitinkamų mokestinių metų Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formą, kuri patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96 „Dėl metinės pajamų deklaracijos

GPM308 formos ir jos priedų užpildymo, pateikimo ir tikslinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau - deklaracija GPM308). Pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, iki kalendorinių metų, einančių po to mokestinio laikotarpio, gegužės 1 dienos, gyventojas pateikia deklaraciją GPM308, kurioje deklaruoja per mokestinį laikotarpį gautas pajamas, apskaičiuoja mokėtiną pajamų mokesčio sumą, kurią privalo sumokėti iki deklaracijos GPM308 pateikimo termino pabaigos, t.y. iki gegužės 1 dienos. Apmokestinamosios FP pardavimo pajamos ir IFP realizavimo pajamos deklaruojamos bendromis sumomis užpildant deklaracijos GPM308 priedą GPM308F.

8.3. Jeigu gyventojas FP pardavimo pajamas ir/arba IFP realizavimo pajamas gavo už bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise priklausiusį turtą (šiuo atveju – FP ir IFP), tai laikoma, kad tokios pajamos yra gautos abiejų sutuoktinių lygiomis dalimis, jeigu vedybą sutartimi nenustatyta kitaip. Todėl kiekvienas iš sutuoktinių deklaruoja jam priklausančią FP pardavimo pajamų ir/arba IFP realizavimo pajamų dalį bei sumoka apskaičiuotą mokėtiną pajamų mokestį.

8.4. Gyventojas pardavęs FP ir/arba gavęs IFP realizavimo pajamų, kurioms taikoma pajamų mokesčio lengvata, t.y. gavęs neapmokestinamųjų FP pardavimo pajamų ir/arba IFP realizavimo pajamų, gali šių pajamų nedeklaruoti, jeigu gauta suma yra mažesnė kaip 500 Eur per kalendorinius metus. Jeigu gyventojas gavo FP pardavimo pajamų ir/arba IFP realizavimo pajamų, kurių suma viršija 500 Eur per mokestinį laikotarpį, šias pajamas privalo deklaruoti deklaracijos GPM308 priedo GPM308F I skyriuje. Jeigu gyventojas gavo FP pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn ir/arba IFP realizavimo pajamų už tikslinėse teritorijose įsteigtų vienetų išleistas FP, taip pat gavo pajamų už akcijas išleidusio vieneto nuosavybėn perleistas akcijas, už parduotas GPMĮ 2 str. 14 dalies 1 punkte nurodytu būdu gautas akcijas bei VP, parduotas vieneto likvidavimo atveju, tokias pajamas jis privalo deklaruoti nuo pirmo euro deklaracijos GPM308 priede GPM308F II skyriuje.

8.5. Nenuolatinis Lietuvos gyventojas FP pardavimo pajamų ir IFP realizavimo pajamų Lietuvoje nedeklaruoja ir pajamų mokesčio nemoka.

**9. FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO
NUOSAVYBĖN PAJAMŲ IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ
REALIZAVIMO PAJAMŲ, GAUTŲ UŽ TIKSLINĖSE TERITORIJOSE ĮSTEIGTŲ
VIENETŲ IŠLEISTAS FP BEI PAJAMŲ, GAUTŲ IŠ UŽSIENIO VIENETŲ,
IREGISTRUOTŲ AR KITAIP ORGANIZUOTŲ TIKSLINĖSE TERITORIJOSE
APMOKESTINIMAS**

9.1. Lietuvos Respublikos finansų ministras 2001m. gruodžio 22d. [įsakymu Nr.344](#) patvirtino tikslinių teritorijų sąrašą.

9.2. Tikslinėms teritorijoms priskiriama:

Andoros Kunigaikštystė	Liberijos Respublika
Anglija	Lichtenšteino Kunigaikštystė
Antigva ir Barbuda	Macao
Aruba	Maderos salos
Azorų salos	Maldyvų Respublika
Bahamų Sandrauga	Maršalo Salų Respublika
Bahreino Valstybė	Mauricijaus Respublika
Barbadosas	Meno sala
Belizas	Mergelių salos (JAV)
Bermudų salos	Monako Kunigaikštystė
Brunėjaus Darusalamas	Montserratas
Didžiosios Britanijos Mergelių salos	Naujoji Kaledonija
Dominikos Sandrauga	Nauru Respublika
Džersis	Niue

Džibučio Respublika	Olandijos Antilai
Ekvadoro Respublika	Panamos Respublika
Guernsis, Sarkas, Aldernis	Samoa Nepriklausomoji Valstybė
Gibraltaras	San Marino Respublika
Grenada	Seišelių Respublika
Gvatemalos Respublika	Sent Kitso ir Nevio Federacija
Honkongas	Sent Pjeras ir Mikelonas
Jamaika	Sent Vinsentas ir Grenadinai
Jungtiniai Arabų Emyratai	Šv. Elenos sala
Kaimanų salos	Taičio sala
Kenijos Respublika	Turkso ir Caicoso salos
Kosta Rikos Respublika	Tongos Karalystė
Kuko salos	Urugvajaus Rytų Respublika
Kuveito Valstybė	Vanuatu Respublika
Libano Respublika	Venesuelos Respublika

9.3. Gyventojas, gavęs FP pardavimo pajamų ir/arba IFP realizavimo pajamų už tikslinėse teritorijose įsteigtų vienetų išleistas FP šias pajamas privalo deklaruoti pats, kaip B klasės pajamas, metinės pajamų deklaracijos GPM308 priedo GPM308F II skyriuje.

9.4. Pagal GPMĮ nuostatas gyventojas pajamas, gautas už parduotas FP taip pat pajamas gautas už IFP realizavimą priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, jeigu jos gautos iš užsienio vienetų, įregistruotų ar kitaip organizuotų tikslinėse teritorijose, ar gyventojų, kurių nuolatine gyvenamoji vieta yra tikslinė teritorija. Vadinasi, tokiu atveju netaikoma pajamų mokesčio lengvata 500 Eur neapmokestinamasis dydis nustatyta FP pardavimo pajamoms ir IFP realizavimo pajamoms (GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 30 punktas).

10. KLAUSIMAI - ATSAKYMAI DĖL FINANSINIŲ PRIEMONIŲ PARDAVIMO AR KITOKIO PERLEIDIMO NUOSAVYBĖN IR/ARBA IŠVESTINIŲ FINANSINIŲ PRIEMONIŲ REALIZAVIMO PAJAMŲ APMOKESTINIMO YPATUMŲ

1. Kaip apmokestinamos pagal pasirinkimo sandorius darbuotojų gauta nauda?

Jei vienetą, siekdamas paskatinti savo darbuotojus, suteikia jiems teisę po nustatyto termino įsigyti akcijas už tam tikrą nustatytą kainą (angl. stock option) ar gauti jas nemokamai, arba gauti išmoką atitinkančią skirtumą tarp akcijų įsigijimo kainos, kuri buvo užfiksuota pasirinkimo sandorio suteikimo dieną, ir akcijų rinkos kainos sandorio įgyvendinimo dieną (toliau – išmoka), laikoma, kad:

- visais atvejais, kai gyventojai gauna išmokas pagal darbdavio ar susijusios įmonės darbuotojams suteiktus pasirinkimo sandorius, gautos išmokos priskiriamos su darbo santykiais susijusioms pajamoms nesvarbu kokia forma – pinigais ar natūra – jos yra gaunamos, taip pat neatsižvelgiant į tai, kas išmoka išmoką (darbdavio įmonė ar užsienio įmonė (motininė, dukterinė ar kita įmonė, kuri įsigyja darbdavio įmonę su turimais darbuotojams įsipareigojimais ir pan.) bei kam išmokama išmoka (esamiems darbuotojams ar buvusiems darbuotojams);

- darbuotojo pagal pasirinkimo sandorius gauta nauda, įsigijus nemokamai akcijų ar už žemesnę nei tikroji rinkos kainą, apmokestinama, kaip su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos, gautos natūra;

- darbuotojas, gavęs iš darbdavio teisę ateityje įsigyti akcijas už iš anksto sutartą kainą, šią teisę parduoda ar kitaip perleidžia kito asmens nuosavybėn ir iš tokio sandorio gauna pajamų pinigais ir/arba natūra, laikoma, kad darbuotojas gavo su darbo santykiais susijusias pajamas, neatsižvelgiant į tai, kam jis šią teisę parduoda.

Kai tokias pajamas (pagal rūšį laikytinas su darbo santykiais susijusiomis pajamomis), gyventojas gauna iš Lietuvos įmonės ar nuolatinio Lietuvos gyventojų, pajamų mokestį privalo išskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti šios teisės pirkėjas. Kai tokias pajamas gyventojas gauna iš užsienio įmonės (neveikiančios per nuolatinę buveinę Lietuvoje), pajamų mokestį privalo apskaičiuoti ir į biudžetą sumokėti teisę pardavęs gyventojas.

2. Kokia akcijų įsigijimo kaina, kai įstatinis kapitalas buvo sumažintas?

Tais atvejais, kai mažinamas įstatinis kapitalas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo nuostatas, gali būti:

- sumažinama akcijų nominali vertė, arba
- anuliuojamos akcijos.

Tais atvejais, kai bendrovė mažina įstatinį kapitalą, pirmiausia turi būti anuliuotos tos bendrovės išleistos akcijos, kurias yra įgijusi pati bendrovė ar jos dukterinės bendrovės. Kitų asmenų visų turimų akcijų skaičius sumažinamas proporcingai. Mažinant akcijų nominalią vertę, jų vertė sumažinama proporcingai.

Iš akcijų pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn gauta pajamų suma gali būti mažinama tų akcijų įsigijimo išlaidomis, iš kurių pardavimo ar kitokio perleidimo buvo gautos pajamos. Atitinkamai, po anuliuojamų parduodant likusias akcijas, iš akcijų pardavimo pajamų atimamos šių po anuliuojamų likusių akcijų įsigijimo kaina (anuliuotų akcijų įsigijimo kaina iš parduotų likusių akcijų pardavimo pajamų neatimama).

Pavyzdžiui, gyventojas 2015 m. įsigijo 2 000 vnt. akcijų už 10 000 Eur (5 Eur už 1 vnt.). 2016 m. sumažinus bendrovės įstatinį kapitalą, buvo anuliuotos 800 vnt. gyventojų turimų akcijų. Parduodant likusias akcijas jų įsigijimo kaina būtų lygi 6 000 Eur (1 200 vnt. x 5 Eur).

Apskaičiuojant akcijų, kurių nominali vertė buvo sumažinta, įsigijimo kainą svarbu nustatyti, ar akcijos buvo įsigytos pirminėje ar antrinėje rinkoje ir kokia įstatinio kapitalo dalis yra mažinama.

Kai akcijos įsigyjamoms steigiant bendrovę, o vėliau sumažinus jos įstatinį kapitalą, atitinkamai sumažinus akcijų nominalią vertę, laikoma, kad akcininkas atsiima įnašą (ar jo dalį), tai tokias akcijas parduodant, jų įsigijimo kaina būtų laikoma sumažinta akcijų nominali vertė. Tačiau jeigu, sumažinus bendrovės įstatinį kapitalą, akcininkui išmokama jos įstatinio kapitalo dalis, kuri buvo suformuota padidinus įstatinį kapitalą iš bendrovės lėšų (t.y. dividendai), tokių akcijų įsigijimo kaina nesikeistų, t.y. būtų lygi steigimo metu į bendrovės įstatinį kapitalą įneštų įnašų vertei.

Kai akcijos įsigyjamoms antrinėje rinkoje, sumažinus bendrovės įstatinį kapitalą, atitinkamai sumažinus akcijų nominalią vertę, akcijų įsigijimo kaina lygi išlaidoms, kurias gyventojas ir patyrė įsigyjant šias akcijas (akcijų nominalios vertės pokyčiai nekeičia gyventojų patirtų išlaidų), nepriklausomai nuo to, ar sumažinus bendrovės įstatinį kapitalą, laikoma, kad gyventojas atsiima įnašus, ar gauna dividendus.

Pavyzdžiui, gyventojas 2015 m. įsigijo 2 000 vnt. akcijų listinguojamų vertybinių popierių rinkoje už 2 000 Eur (1 Eur už 1 vnt.). Vienos akcijos nominali vertė lygi 0,50 Eur. 2016 m. bendrovė mažina įstatinį kapitalą ir sumažina akcijos nominalią vertę iki 0,25 Eur (taikant 0,5 koeficientą). Parduodant šias akcijas jų įsigijimo kaina nesikeistų, būtų lygi 2 000 Eur.

3. Kaip apmokestinamos IFP pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamos?

3.1. Jei vienetas suteikia teisę gyventojui, nesusijusiam su vienetu darbo santykiais, tam tikromis sąlygomis ateityje įsigyti jo akcijų, o gyventojas vėliau šią teisę parduoda ar kitaip perleidžia tam pačiam vienetui ar kitiems asmenims ir už tai gauna pajamų, laikoma, kad gyventojas gavo išvestinės finansinės priemonės pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamų, kurios apmokestinamos taikant 15 procentų gyventojų pajamų mokesčio tarifą.

3.2. Tais atvejais, kai gyventojas gauna pajamų iš IFP pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn, laikoma, kad gyventojas gavo FP pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės pajamų. Pardavus ar kitokiu būdu perleidus nuosavybėn IFP jų pardavimo apmokestinamosios pajamos

apskaičiuojamos analogiškai kaip FP pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės pajamos ir deklaruojamos Metinės pajamų deklaracijos GPM308 priede GPM308F bendromis sumomis kartu su kitomis tuo mokestiniu laikotarpiu gautomis FP pardavimo pajamomis.

4. Kaip apmokestinamos pajamos, gautos pagal FP atpirkimo sandorį?

Sandoris, kai už pinigus arba kitą priimtina atlygį gyventojas kitai šaliai perleidžia finansinį turtą, bei ateityje įsipareigoja nustatytą dieną atpirkti finansinį turtą (FP) už tą pačią kainą arba atlygį, papildomai sumokant palūkanas, laikomas atpirkimo sandoriu. Atsižvelgiant į tai, kad esant įsipareigojimui atpirkti perleistus FP mokesčio tikslais atpirkimo sandoris prilyginamas skolinimuisi už užstatą, už pagal atpirkimo sandorį perleistus FP gautos lėšos nelaikomos FP pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės pajamomis.

Gyventojas pagal atpirkimo sandorį gautos pajamos (palūkanos) apmokestinamos GPMĮ 6 straipsnyje nustatyta tvarka taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

Tuo atveju, jeigu gyventojas neįvykdytų atpirkimo sandorio ir neatpirktų FP, tai toks sandoris, mokesčio tikslais, būtų laikomas FP pirkimo-pardavimo sandoriu. Tokiu atveju laikoma, kad gyventojas gavo FP pardavimo pajamų, kurios, atsižvelgiant į GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 30 punkte numatytą mokesčio lengvatą, apmokestinamos (neapmokestinamos). Taikomos GPMĮ nuostatos galiojusios atpirkimo sandorio sudarymo momentu. Pajamos (arba jų dalis) deklaruojamos tais mokestiniais metais, kai jos buvo gautos (jeigu mokestinių metų pajamos buvo gautos, deklaracija jau buvo pateikta, teikiama patikslinta tų metų deklaracija).

5. Kaip apmokestinamos gyventojų pajamos, gautos iš elektroninės prekybos IFP nuotoliniu būdu (platformoje)?

Pajamos iš operacijų platformoje pripažįstamos tada, kai jos gaunamos į maržinę sąskaitą.

Apskaičiuojant mokestinio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas, vertinamas metinis FP pardavimo/IFP realizavimo rezultatas, atskirai išskiriant dividendus ir palūkanas. Dividendai ir palūkanos apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą (tam tikrais atvejais, kai šios pajamos gaunamos iš užsienio valstybių gali būti atskaitomas tose valstybėse sumokėtas pajamų ar jam tapatus mokestis), o apmokestinant FP pardavimo/IFP realizavimo pajamas, atsižvelgiama į GPMĮ 17 str. 1 dalies 30 punkte nustatytą lengvatą - 500 Eur neapmokestinamą dydį.

6. Kaip apmokestinamos pajamos gautos iš prekybos valiutų rinkoje?

Su valiutomis susieti pasirinkimo (currency option), ateities (futures), apsikeitimo (swap), išankstiniai (forward) sandoriai laikomi sandoriais dėl IFP, atitinkamai, gyventojas, nepriklausomai nuo tokių sandorių sudarymo apimtys ir tokios veiklos tęstinumo, nelaikomas vykdančiu individualią veiklą, o iš minėtų sandorių realizavimo gautoms pajamoms gali būti taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta 500 Eur neapmokestinama suma. Neatidėliotini valiutos pirkimo/pardavimo sandoriai (spot) nelaikomi sandoriais dėl FP, atitinkamai, GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta 500 Eur neapmokestinama suma pajamoms, gautoms iš neatidėliotinių valiutos pirkimo/pardavimo sandorių, netaikoma. Pajamos iš tokių sandorių gali būti apmokestinamos kaip individualios veiklos pajamos (kai tokie sandoriai yra tęstinio pobūdžio, t.y. gyventojas aktyviai investuoja į minėtas priemones) arba kaip kito turto pardavimo pajamos (kai tokie sandoriai yra nenuolatinio/atsitiktinio pobūdžio).

Jeigu gyventojas sudaromi neatidėliotini valiutos pirkimo/pardavimo sandoriai yra atsitiktinio, nenuolatinio pobūdžio, tai skirtumo tarp valiutų porų, iš jo atėmus su valiutų pirkimu/pardavimu susijusius teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus (pvz., komisinį atlygį), suma, neviršijanti 2 500 Eur per mokestinį laikotarpį, pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 27 punktą, gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinama. 2 500 Eur viršijanti suma apmokestinama taikant 15 proc. gyventojų pajamų mokesčio tarifą.

Jeigu neatidėliotinus valiutos pirkimo/pardavimo sandorius gyventojas sudaro savarankiškai, tęstinį laikotarpį siekdamas gauti pajamų (t.y., aktyviai investuoja į minėtas priemones), toks gyventojas laikomas vykdančiu individualią veiklą ir, atitinkamai, skirtumas tarp valiutų porų būtų apmokestinamas kaip individualios veiklos pajamos, taikant 5 proc. gyventojų pajamų mokesčio tarifą. Apskaičiuojant apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas, iš gautų pajamų galima atimti GPMĮ 18 straipsnyje nustatytus leidžiamus atskaitymus (pasirinktinai - faktiškai patirtas įprastines tai veiklai išlaidas, pagrįstas juridinę galią turinčiais dokumentais, arba preziumuojamą išlaidų dydį – 30 proc. individualios veiklos pajamų, atskaitomos sumos nepagrindžiant dokumentais).

Tais atvejais, kai pajamos iš valiutų kursų pasikeitimo susidaro dėl gyventojų darbo pobūdžio, kelionių ir kitų panašių sąlygų, kai gyventojas yra priverstas pajamas gautas užsienio valiuta paversti į nacionalinę valiutą ar atvirkščiai, šie dėl valiutų kursų atsiradę pajamų skirtumai neapmokestinami.

7. Kaip apmokestinamos palūkanų pajamos, gautos už FP?

Jei FP patvirtina dokumento turėtojo – gyventojų teisę gauti iš emitento (dokumentą išleidusio asmens) palūkanas, tai tokios palūkanos yra gyventojų pajamų mokesčio objektas. Gyventojų pajamų mokesčio objektas yra **palūkanų pajamos** iš bet kokios rūšies skolinių įsipareigojimų (įskaitant vertybinius popierius, obligacijas, taip pat su tais skoliniais įsipareigojimais susijusias priemokas bei premijas ir palūkanas už indėlius). Palūkanų pajamos apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą. Pagal pajamų mokesčio sumokėjimo tvarką nuolatinio Lietuvos gyventojų gautos palūkanų pajamos (kaip ir palūkanos) nuo 2014-01-01 priskiriamos B klasės pajamoms.

Su skoliniais įsipareigojimais susijusiomis priemokomis ir premijomis laikomos bet kokios su skoliniais įsipareigojimais susijusių sandorių pagrindu gautos sumos (nesvarbu, kaip jos yra pavadintos), didesnės už skolinio įsipareigojimo ir palūkanų sumą (jei palūkanos yra nustatomos), pvz., su skoliniais įsipareigojimais susijusioms priemokoms priskiriamos obligacijų arba kitų skolos vertybinių popierių išleidimo ar išpirkimo momentu kreditoriui išmokamos sumos, viršijančios to vertybinio popieriaus įsigijimo kainą ir tokiam vertybiniam popieriui tenkančias palūkanas.

Sankcijos už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą ar pavėluotą vykdymą (delspinigiai, baudos), sumos, išmokamos už suteiktas garantijas bei atlyginimai, išmokami už su skoliniu įsipareigojimu susijusias paslaugas, dėl kurių kreditorius patyrė su skoliniu įsipareigojimu susijusių papildomų išlaidų, su skoliniais įsipareigojimais susijusiomis priemokomis nelaikomos.

8. Ar taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto lengvata 500 Eur neapmokestinama suma pajų pardavimo pajamoms, kurių vertė buvo padidinta dėl pagrindinio kapitalo didinimo iš vieneto lėšų?

GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkte nustatyta lengvata netaikoma nemokamai išduotų akcijų pardavimo pajamoms arba akcijų pardavimo pajamų daliai, kuri lygi akcijos nominalios vertės padidinimo sumai, kai šios akcijos gautos (arba padidinta jų nominali vertė) didinant vieneto įstatinį kapitalą iš šio vieneto lėšų. Pajamas, kurių vertė padidinta dėl pagrindinio kapitalo didinimo iš vieneto lėšų, minėtas lengvatos taikymo apribojimas netaikomas. Todėl apskaičiuojant apmokestinamąsias pajų pardavimo pajamas, gali būti taikoma 500 Eur neapmokestinama suma. Atkreiptinas dėmesys, kad tokiu būdu įgytų pajų įsigijimo kaina 0.

9. Ar galima apskaičiuojant mokesčio laikotarpio apmokestinamąsias FP pardavimo pajamas į jų bendras įsigijimo išlaidas įtraukti opciono įsigijimo kainą, kai gyventojas nepasinaudojo teise už iš anksto opciono sandoryje nustatytą kainą įsigyti akcijas?

Pajamos iš IFP realizavimo apskaičiuojamos už tą mokesčio laikotarpį kada baigiasi arba nutraukiamas sandoris dėl kurio buvo sudaryta IFP arba kai gauna naudą (natūra) ar pinigai įskaitomi į maržinę sąskaitą ir gyventojas gali disponuoti turimomis lėšomis.

Kai baigiasi opciono sandoris ir gyventojas nepasinaudoja teise už opciono sutartyje iš anksto nustatytą kainą įsigyti akcijas, laikoma, kad opcionas realizuotas tuo mokestiniu laikotarpiu, kuriuo baigėsi sandoris (šiuo atveju realizavimo pajamos lygios 0). Todėl, jeigu gyventojas gavo kitų FP pardavimo ir/arba IFP realizavimo pajamų, jis galės minėtas pajamas mažinti opciono įsigijimo kaina.

10. Kokias išlaidas gyventojas galėtų atimti iš skolintų akcijų (short-selling) pardavimo pajamų?

Gyventojas, pasiskolinęs akcijas, jokių išlaidų šioms akcijoms įsigyti nepatiria, todėl skolintų akcijų įsigijimo kaina būtų lygi 0. Iš skolintų akcijų pardavimo pajamų gyventojas galėtų atimti tik teisės aktuose nustatytus privalomus mokėjimus – komisinį atlygį.

11. Ar skaitmeninės valiutos Bitcoin pardavimo pajamoms taikoma GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto lengvata (500 Eur neapmokestinama suma)?

Skaitmeninė valiuta Bitcoin GPMĮ taikymo tikslais nelaikoma FP, todėl šios valiutos pardavimo pajamoms GPMĮ 17 str. 1 d. 30 punkto lengvata netaikoma. Pajamos, gautos iš atsitiktinių skaitmeninės valiutos Bitcoin pardavimo sandorių, apmokestinamos kaip kito turto pardavimo pajamos, taikant GPMĮ 17 str. 1 d. 27 punkte nustatytą lengvatą.

12. Kaip apskaičiuojama akcijų įsigijimo kainą, kai sutuoktinis paveldi akcijas, kurios sutuoktiniams priklausė bendrosios jungtinės nuosavybės teise?

Pergyvenusiam sutuoktiniui priklausančių akcijų dalies (1/2) įsigijimo kaina nesikeičia ir priklauso nuo pirminio akcijų įsigijimo būdo (t.y. ar akcijos pirktos, gautos pagal dovanojimo sutartį ar kt.). Tuo tarpu iš sutuoktinio paveldėtų akcijų dalies (1/2) įsigijimo kaina nustatoma pagal paveldimam turtui taikomas taisykles (žr. 4.2 punktą).